

Jaro Julkunen, Anu Lahtinen, Heli Rantala, Akseli Salmi

Kässäaks' käsittei, bonjaaks begriffei?

Samoja ilmiöitä on kutsuttu eri sanoin - ja samaa sanaa on käytetty viittaamaan hyvin erilaisiin ilmiöihin. Onko käytettyjen sanojen historia sama asia kuin käytettyjen käsitteiden historia? Onko käytettyjen käsitteiden historia sama kuin käsitehistoria?

Eriytyneenä tutkimussuuntauksena käsitehistoria tunnetaan esimerkiksi Reinhart Koselleckin edustaman saksalaisen Begriffsgeschichten kautta. Käsitteiden kanssa ovat tekemisissä kuitenkin kaikki (historian)tutkijat, eikä niiden historiaan perehtyminen näin ollen tulisikaan jäädä vain "spesialistien" yksinoikeudeksi.

Tässä julkaisussa käsitteiden historia on haluttu ymmärtää tiettyä rajattua opinalaa laajemmin ja kysyä mitä käsitehistoria on. Teemanumeron kirjoitukset sisältävät erilaisia näkökulmia historiallisiin tai tutkimuksellisiin käsitteisiin. Kirjoittajat eivät välttämättä koe tekevänsä käsitehistoriaa, mutta he ovat kiinnostuneita käsitteiden ajallisuudesta ja paikallisuudesta, niiden erilaisista sidoksista ja käyttötavoista. Referee-kategorian artikkelit ovat läpäisseet kahden anonyymin asiantuntijan tarkastuksen, ja ne tunnistaa otsikoinnista sekä tiedostopolusta.

Yleisemmin käsitehistorian taustoja pohditaan Jouni-Matti Kuukkanen referee-artikkelissa sekä Jaro Julkusen artikkeleissa. Kuukkanen esittää kysymyksen *Minkä historiaa käsitteiden historia on?* ja haastaa aikaisemmat tulkinnat keskusteluun käsitehistorian luonteesta. Julkunen jatkaa samoilla linjoilla artikkelissaan *Lovejoylainen dekonstruktio 70-vuotta*.

Teemanumerossa lähestytään niin historiallisia käsitteitä kuin myös nykytutkimuksen käsitteitä. Heli Rantala pohtii J.V. Snellmanin sivistyksen käsitteen merkitysulottuvuuksia omana aikanaan, kun taas Akseli Salmi lähestyy porvarillisen edustavuuden kulttuuria nimenomaan tutkimuksellisenä käsitteenä. Hanna Järvinen puolestaan analysoi tanssin tekijyyden ja tanssin olemuksen suhdetta koreografia-käsitteen muutokseen.

Teppo Eskelisen ja Lotta Lounasmeren artikkeleissa käsitellään kehityksen, muutoksen ja globalisaation määrittelemistä. Eskelinen keskustelee kehityksen illuusiosta ja disilluutiosta, Lotta Lounasmeri puolestaan tarkastelee globalisaation määritelmiä Helsingin Sanomissa käytävän keskustelun kautta. Janne Majaniemen artikkelissa tarkastelun kohteena on demokratia-käsite Weimarin tasavallassa; Majaniemi keskustelee demokraattisesta ja antidemokraattisesta ajattelusta erityisesti kasvatustieteilijä Peter Petersenin kirjoituksissa.

Tämänkertaiset arvostelutekstit kommentoivat osaltaan historiantutkimukseen kuuluvia määrittelyä, kyselemistä ja kyseenalaistamisen prosesseja: Ann-Catrin Östman keskustelee Marjo Kaartisen ja Anu Korhosen teoksesta *Historian kirjoittamisesta*, ja Jussi Parikka arvioi tuoretta Foucault-suomennosta. Konferenssiraportin ja keskustelupalstojen kautta lukija pääsee tutustumaan muihin historiantutkimusta askarruttaviin ajankohtaisiin kysymyksiin.

Lukuiloa!